

08.05.2018

Asia/10

§ 131

Sosiaali- ja terveyslautakunnan lausunto tarkastuslautakunnalle vuoden 2017 arviointikertomuksesta

HEL 2017-005026 T 00 03 00

Lausunto

Sosiaali- ja terveyslautakunta antoi tarkastuslautakunnalle seuraavan, esittelijän ehdotuksesta poikkeavan, lausunnon vuoden 2017 arviointikertomuksesta:

Arviointikertomuksen kohta 4.2: Hankintojen ohjaus

Hankintojen ohjauksen arvioinnin taustalla oli kaupungin strategiaohjelma 2013–2016, jossa tavoitteeksi asetettiin hankinnan tehostaminen ja hankintaosaamisen parantaminen. Tavoitteiden toteutumista tarkasteltiin hankintojen keskittämisen, hallinnan yhtenäistämisen, hankintaosaamisen ja markkinoiden huomioon ottamisen näkökulmista. Lisäksi arviointikertomuksessa tarkasteltiin eettisten periaatteiden noudattaminen hankinnoissa. Toiseen pääkysymykseen liittyen arvioitiin, miten toimialoilla varmistetaan eettisten periaatteiden tuntemus ja toteutuminen hankinnoissa.

Hankintojen tehostaminen ja yhtenäistäminen

Tarkastuslautakunta toteaa, että hankintojen keskittäminen on toteutunut kilpailuttamisen, tietojärjestelmien ja organisaatioiden osalta hyvin. Hankintatiedon tuottamisessa ja hankintaosaamisen ylläpidossa koulutuksen ja ohjeistuksen muodossa nähdään sen sijaan jonkin verran puutteita. Näiden havaintojen perusteella arviointikertomuksessa todetaan, että strategiaohjelman tavoite hankintojen tehostamiseksi on toteutunut osittain.

Keskittämisen kannalta merkittävää on ollut vuoden 2017 puolivälissä toteutettu organisaatiouudistus, missä myös sote-toimialan hankinnat keskitettiin oman toimialan hallintoon. Uudistuksen yhteydessä perustettiin myös hankintojen ohjausryhmä ja toimialoille palkattiin hankinta-asiantuntijoita.

Tarkastuslautakunta tekee oikean johtopäätöksen, että hankintojen tehostaminen ja keskittäminen eivät ole vielä täysin toteutunut. Keskenäisyyden taustalla on organisaatioiden muutostila ja toimialojen lyhytikäisyys, sillä organisaatiouudistus ehti olla 2017 aikana voimassa vain puoli vuotta. Myöskin hankintakäytäntöjen yhtenäistämisen prosessi on edelleen käynnissä, johtuen organisaation uudistamisesta ja vastuiden muuttumisesta.

Hankintojen hallintaa on yhtenäistetty kaupunkiyhteisen kilpailutus- ja sopimushallintajärjestelmän avulla, vaikka osa sopimuksista on kuitenkin vielä viemättä järjestelmään. Sopimushallintajärjestelmään on viety kaikki hankintoihin liittyvät sopimukset tilavuokria lukuun ottamatta.

Hankintaosaaminen ja kehittämisen toimenpiteet

Tarkastuslautakunta toteaa, että hankintaosaaminen on yleisellä tasolla kehittynyt strategiaohjelman mukaisesti. Tarkastuslautakunnan toimialojen palvelukokonaisuuksien, palvelujen ja yksiköiden päälliköille kohdentaman kyselyn perusteella hankintaohjeiden löydettävyyttä ja henkilökunnan ajantasaisen hankintakoulutuksen saaminen kaipaavat kuitenkin parantamista.

Hankintaosaamisen kehittäminen on jatkuvasti käynnissä oleva prosessi, jonka taustalla on yhteiskunnan, lainsäädännön ja muun toimintaympäristön muutokset. Keskeisimpiä toimialan lähitulevaisuuden muutoksia ovat tätä kirjoitettaessa vielä vireillä olevat suunnitelmat ja lainsäädäntö koskien maakuntia ja valinnanvapautta.

Sosiaali- ja terveystoimialan hankintapalveluiden vastaus muutoksen ja tehostamisen haasteeseen on aktiivinen kehitystyö ja osallistuminen laajemman yhteistyön suunnitteluun. Toimialan hankintatoimintoja on jo kehitetty voimakkaasti viimeisen puolen vuoden aikana. Tehostamista, yhtenäistämistä ja hankintaosaamista edistäviä ajankohtaisia hankkeita ovat mm. toimittajaohjaus, uudet palvelusetelit, Uudenmaan hankintojen yhteistyöhanke, STM:n pilottihanke (valinnanvapaus, asiakasseteli), tiedolla johtaminen ja vaikuttavuuden mitattavuuden kehittäminen.

Yhtenäistämällä ja toimialatasoisella tarkastelulla voidaan saavuttaa etuja, kuten tehokkuutta. Tavoitteena on siirtyminen hankintojen valvomisesta kohti strategista ohjausta ja riskien hallintaa. Tämä tarkoittaa hankintoihin liittyvää neuvontaa ja konsultatiivisten ratkaisujen tarjoamista.

Keskeisenä tavoitteena nähdään strateginen hankintojen hallinta, joka tuottaa vaikuttavia hankintaratkaisuja. Oleellinen osa kokonaisvaltaista toimittajahallintaa on hankintojen koko sopimuskauden elinkaaren hallinta. Kun aiemmin keskityttiin hankintasopimuksen syntymisen esityöhön, sopimusehtoihin ja kilpailutukseen, jatkossa tehostamista tavoitellaan esimerkiksi markkinatuntemuksen avulla.

Toimialan hankintaosaamista on vahvistettu myös uusien rekrytointien avulla. Hankintapalveluihin on perustettu valinnanvapautta kehittävä yksikkö ja siihen on palkattu ostopalveluista vastaava päällikkö ja asiantuntija. Myös muihin hankintapalveluiden yksiköihin on palkattu lisää asiantuntijoita kilpailutusten, toimittajaohjauksen, hankintatiedon ja

taloudellisen sekä liiketoiminnallisen tiedon sekä raportoinnin tuottamiseen. Hankintaosaamista vahvistetaan entistä enemmän myös ulkopuolisen asiantuntijapalvelun ostoilla.

Ostotoiminnan kehittämiseen liittyy myös tiedon tuottaminen ostopalveluita käyttäville tahoille. Tätä toteutetaan koulutuksen ja ajantasaisen ohjeistuksen tuottamisella.

Hankintojen eettisten periaatteiden ohjaaminen ja valvonta

Arviointikertomuksessa tarkasteltiin hankintojen eettisiä periaatteita, niiden tuntemusta, toteutumista, ohjausta ja valvontaa. Arviointi kohdistui siihen, miten hankintoja valvotaan, miten varmistetaan sopimuskumppaneiden samanarvoinen kohtelu ja eettisten periaatteiden toteutuminen sopimuskumppaneiden toiminnassa, päätöksenteon läpinäkyvyys ja mitkä ovat menettelytavat väärinkäytösepäilyissä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että eettisten periaatteiden tuntemus ja toteutuminen on hankinnoissa keskimäärin hyvällä tasolla. Tarkastuslautakunnan toimialojen palvelukokonaisuuksien, palvelujen ja yksiköiden päälliköille kohdentaman kyselyn perusteella kehittämisen kohteena nähdään hankintakoulutus ja hankintoihin liittyvän ohjeistuksen löydettävyys.

Kyselyn perusteella sosiaali- ja terveystoimiala arvioi positiivisimmin hankintojen valvontaan liittyvät väittämät. Päätöksenteon läpinäkyvyys, julkisuus ja avoimuus todetaan arviointikertomuksessa myös tasoltaan hyväksi. Sosiaali- ja terveystoimialan hankintaosaamisen todetaan lisääntyneen sen johdosta, että hankinta-asiantuntijoita siirtyi hankintakeskuksesta toimialalle. Toimialan hankintaorganisaatioon on arviointiajankohdan jälkeen rekrytoitu uusia asiantuntijoita päivittäiseen työhön ja muuttuvan toimintaympäristön vaatimukseen varautuviin kehitystehtäviin. Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että hankintamenettelyjen avoimuuteen ja kuntalaisten osallisuuden toteutumiseen liittyy kehittämistarpeita, joihin tulisi jatkossa kiinnittää enemmän huomiota syksyllä 2017 hyväksytyyn kaupunkistrategian osallisuus- ja avoimuustavoitteen mukaisesti.

Arviointikertomuksen kohta 4.5: Asunnottomuuden vähentäminen

Tarkastuslautakunta toteaa, että sosiaali- ja terveystoimialan tulee yhdessä kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan kanssa laatia yhteinen suunnitelma asunnottomuuden vähentämiseksi ja kiinnittää huomiota erityisesti nuorten ja maahanmuuttajien asunnottomuuteen. Lisäksi tulee yhteistyössä suunnitella keinoja tilapäisesti tuttavien tai sukulaisten luona asuvien asunnottomien tavoittamiseksi ja palveluiden piiriin saattamiseksi.

Helsinki on ollut alusta alkaen mukana pitkäaikaisasunnottomien vähentämishjelmassa. Sosiaali- ja terveystoimiala laatii puuttuvan yhteisen suunnitelman yhdessä kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristötoimialan kanssa kiinnittäen yhdessä huomiota nuorten ja maahanmuuttajien asunnottomuuteen. Lisäksi yhdessä suunnitellaan keinoja tilapäisesti tuttavien tai sukulaisten luona asuvien asunnottomien tavoittamiseksi ja palvelujen piiriin auttamiseksi.

Arviointikertomuksen kohta 4.13: Sutjakka Stadi

Kaupunginkanslian ja sosiaali- ja terveystoimialan tulee järjestää Sutjakka stadi –toimenpideohjelman seuranta osana strategiaohjelman mukaista hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinoitua.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) johtamisen ja koordinoimisen kehittäminen on yksi kaupungin kärkihankkeista. Kaupunkistrategiassa todetaan, että Helsinki luo kaupunkiin terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen yhteistyörakenteet ja nostaa liikkumisen lisäämisen terveyden ja hyvinvoinnin edistämisensä pilottihankkeeksi. HYTE-koordinoimisen ja johtamisrakenteen valmistelua varten asetettiin valmisteluryhmä. Valmisteluryhmän ehdotusta on käsitelty kaupungin johtoryhmissä huhtikuun aikana, ja se etenee kaupunginhallitukseen toukuussa.

Esityksen mukaan uusi toimintatapa vahvistaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtamista ja koordinaatiota osana kaupungin johtamisjärjestelmää ja sen seurantaan. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä toteutetaan osana perustyötä toimialoilla sekä monialaisissa verkostoissa. Sutjakka Stadi -verkosto tulee olemaan osa kaupungin HYTE-verkoston toimintaa.

Seurantaan HYTE-työtä kokoavaksi asiankirjaksi ehdotetaan valtuustokausittain valmisteltavaa Helsingin hyvinvointisuunnitelmaa. Asiakirja kokoaa muun muassa kaupungin HYTE-verkoston eri kokonaisuuksien, kuten Sutjakka Stadi, keskeiset tavoitteet, toimenpiteet ja niiden seurannan. Lisäksi kaupungin strategiaseurannan yhtenä mittarina on lasten ylipaino.

Sosiaali- ja terveystoimialan tulee käynnistää aikuisille matalan kynnyksen painonhallintaryhmiä. Terveysasemien omahoito- sivustolla kerrotaan, että ”TERVE ELÄMÄ”- ryhmät keskittyvät painonhallintaan, jos niin toivotaan, ja ryhmiä on mahdollista perustaa eri terveystasemille osallistujien tarpeiden mukaan. Tämä takaa matalan kynnyksen painonhallintaryhmien saatavuuden koko kaupungin alueella.

Keväällä 2018 kahdessa Terve Elämä ryhmässä pilotoitiin ravitsemusosuus. Ryhmäkoordinaattoreiden kokemuksen perusteella valtaosa ryh-

mäläisistä halusi pudottaa painoa, ja ryhmäläiset olivat osoittaneet runsaasti kiinnostusta ravitsemustietoutta kohtaan. Ryhmät olivat vuorovaikutteisia, osallistujat olivat aktiivisia toimijoita. Ravitsemuksen yhdistämistä matalan kynnyksen ”Terve Elämä” -ryhmiin aiotaan kehittää ja siitä suunnitellaan tieteellistä tutkimusta.

Kasvatuksen ja koulutuksen, kulttuuri- ja vapaa-ajan ja sosiaali- ja terveystoimialan tulee käynnistää Liikkuva koulu -hankkeen tyyppistä ja painonhallintaa tukevaa ryhmätoimintaa toisen asteen oppilaitoksissa.

Sosiaali- ja terveystoimi ja liikuntapalvelut tekevät yhteistyötä matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksien lisäämiseksi toisen asteen oppilaitosten opiskelijoille. Opiskelijoilla on esimerkiksi ollut mahdollisuus osallistua Nyt-liikunnan laajan valikoiman käsittämään ryhmäliikuntaan. Nyt-liikunnan turvin opiskelija voi kokeilla maksutta erilaisia liikuntamuotoja miekkailusta seinäkiipeilyyn ja löytää itselleen mielekäs tapa liikkua.

Ammatillisissa oppilaitoksissa liikuntasaleja on avattu välituntien ja ruokatauon ajaksi. Lisäksi oppilaitokset ovat panostaneet mahdollisuuksiensa mukaan vaihtoehtoiseen tapaan viettää taukoja: pingispöytä, kori- ja lentopallokentät ulkona. Kokemuksen mukaan opiskelijat osallistuvat mieluummin yksilölliseen ohjaukseen ja neuvontaan opiskeluterveydenhuollossa. Verkossa tapahtuva painonhallinta- ja liikunnanlisäämissohjaus voisi soveltua perinteistä ryhmäohjausta paremmin nuorille.

Arviointikertomuksen kohta 4.14: Saattohoidon riittävyys ja laatu

Tarkastuslautakunta toteaa, että Helsingissä annettava vaativan erityistason ja erityistason saattohoito on hyvällä tasolla.

Arviointikertomus toteaa lisäksi, että Malmin, Laakson ja Haartmanin sairaaloissa, ympärivuorokautista hoivaa antavissa yksiköissä sekä kotihoitossa on tarvetta saattohoito-osaamisen parantamiselle.

Sairaala-, kuntoutus ja hoiva -palveluissa vahvistettiin kotisairaalan resursseja vuoden alusta siirtämällä osa yökotihoiton henkilökunnasta kotisairaalaan, yhteensä 16 sairaanhoitajan vakanssia.

Ympärivuorokautinen hoiva saa kaikki lääkäripalvelut ja kotihoito osan lääkäripalveluistaan Helsingin sairaalan kotihoiton lääkäreiltä. Kotihoiton lääkärit ovat panostaneet ennakoivaan hoitosuunnitelmaan, joka tarkoittaa henkilön edun mukaista hoitoa elämän loppuvaiheessa. Ennakoiva hoitosuunnitelma koostuu hoitotahdosta, lääketieteellisestä arviosta, joka sisältää ohjeet akuuttitilanteiden varalta, omaisten kuulemisen ja henkilöstön informoinnin. Henkilön omaa hoitotahtoa kunnioitetaan aina, omaisia kuullaan varsinkin niissä tilanteissa, joissa henkilö it-

se ei enää kykene ilmaisemaan tahtoaan. Henkilöstön perehdytyksellä varmistetaan, että henkilöstö ymmärtää potilaan elämänkaaren vaiheen ja diagnoosit sekä osaa toimia akuuttitilanteissa, tarvittaessa henkilöstä tuetaan. Myös ennakoivan hoitosuunnitelman kirjaamiseen on kiinnitetty huomiota.

Kotihoidon lääkärit -yksikkö on kehittämässä ympärivuorokautisen ostetun hoivan toimintaa lääkäri-palvelujen suhteen, mm. ennakoivan hoitosuunnitelman viemistä myös ostopalvelujen hoitokäytäntöihin.

Psykososiaalista tukea annetaan tarvittaessa sekä potilaalle että hänen läheisilleen. Sairaala-, kuntoutus ja hoiva -palvelut ovat tunnistaneet, että saattohoitotilanteissa psykososiaalisen tuen tarve on suuri. Riittävää psykososiaalista tukea tullaan vahvistamaan.

Henkilökunnalle tarjotaan saattohoito-osaamisen täydennyskoulutusta.

Sosiaali- ja terveystoimiala tarjoaa laadukasta saattohoitoa ja siihen kuuluvaa palliatiivista hoitoa. Saattohoidossa potilaat kohdataan inhimillisesti ja yksilöllisesti ja myös heidän läheisensä kohdataan ammattitaidolla. Sosiaali- ja terveystoimiala seuraa saattohoidon tilannetta kaupungin omissa, ostopalveluna sekä palveluseteleillä hankittavissa palveluissa ja tuo lautakunnalle tilannekatsauksen loppukeväästä 2019.

Käsittely

Asiassa tehtiin seuraavat vastaehdotukset:

Vastaehdotus 1:

Jäsen Leo Bergman: Lisätään lausunnon Hankintojen eettisten periaatteiden ohjaaminen ja valvonta -kohdan viimeisen kappaleen 16 perään: "Sosiaali- ja terveyslautakunta toteaa, että hankintamenettelyjen avoimuuteen ja kuntalaisten osallisuuden toteutumiseen liittyy kehittämistarpeita, joihin tulisi jatkossa kiinnittää enemmän huomiota syksyllä 2017 hyväksytyyn kaupunkistrategian osallisuus- ja avoimuustavoitteen mukaisesti."

Kannattaja: jäsen Sami Heistaro

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi yksimielisesti ilman äänestystä vastaehdotuksen 1.

Vastaehdotus 2:

Jäsen Kati Juva: Lisätään lausunnon loppuun, kohdan "Arviointikertomuksen kohta 4.14: Saattohoidon riittävyys ja laatu" jälkeen: "Sosiaali- ja terveystoimiala seuraa saattohoidon tilannetta kaupungin omissa, ostopalveluna sekä palveluseteleillä hankittavissa palveluissa ja tuo lautakunnalle tilannekatsauksen loppukeväästä 2019."

Kannattaja: jäsen Tapio Bergholm

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyi yksimielisesti ilman äänestystä vastaehdotuksen 2.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Maria Kahila, suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 43087
maria.kahila(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Arviointikertomus 2017
- 2 Tarkastuslautakunnan lausuntopyyntö, sosiaali- ja terveyslautakunta

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta antaa tarkastuslautakunnalle lausunnon vuoden 2017 arviointikertomuksesta:

Arviointikertomuksen kohta 4.2: Hankintojen ohjaus

Hankintojen ohjauksen arvioinnin taustalla oli kaupungin strategiaohjelma 2013–2016, jossa tavoitteeksi asetettiin hankinnan tehostaminen ja hankintaosaamisen parantaminen. Tavoitteiden toteutumista tarkasteltiin hankintojen keskittämisen, hallinnan yhtenäistämisen, hankintaosaamisen ja markkinoiden huomioon ottamisen näkökulmista. Lisäksi arviointikertomuksessa tarkasteltiin eettisten periaatteiden noudattaminen hankinnoissa. Toiseen pääkysymykseen liittyen arvioitiin, miten toimialoilla varmistetaan eettisten periaatteiden tuntemus ja toteutuminen hankinnoissa.

Hankintojen tehostaminen ja yhtenäistäminen

Tarkastuslautakunta toteaa, että hankintojen keskittäminen on toteutunut kilpailuttamisen, tietojärjestelmien ja organisaatioiden osalta hyvin. Hankintatiedon tuottamisessa ja hankintaosaamisen ylläpidossa koulutuksen ja ohjeistuksen muodossa nähdään sen sijaan jonkin verran puutteita. Näiden havaintojen perusteella arviointikertomuksessa todetaan, että strategiaohjelman tavoite hankintojen tehostamiseksi on toteutunut osittain.

Keskittämisen kannalta merkittävää on ollut vuoden 2017 puolivälissä toteutettu organisaatiouudistus, missä myös sote-toimialan hankinnat keskitettiin oman toimialan hallintoon. Uudistuksen yhteydessä perustettiin myös hankintojen ohjausryhmä ja toimialoille palkattiin hankinta-asiantuntijoita.

Tarkastuslautakunta tekee oikean johtopäätöksen, että hankintojen tehostaminen ja keskittäminen eivät ole vielä täysin toteutunut. Keskenräisyyden taustalla on organisaatioiden muutostila ja toimialojen lyhytikäisyys, sillä organisaatiouudistus ehti olla 2017 aikana voimassa vain puoli vuotta. Myöskin hankintakäytäntöjen yhtenäistämisen prosessi on edelleen käynnissä, johtuen organisaation uudistamisesta ja vastuiden muuttumisesta.

Hankintojen hallintaa on yhtenäistetty kaupunkiyhteisen kilpailutus- ja sopimushallintajärjestelmän avulla, vaikka osa sopimuksista on kuitenkin vielä viemättä järjestelmään. Sopimushallintajärjestelmään on viety kaikki hankintoihin liittyvät sopimukset tilavuokria lukuun ottamatta.

Hankintaosaaminen ja kehittämisen toimenpiteet

Tarkastuslautakunta toteaa, että hankintaosaaminen on yleisellä tasolla kehittynyt strategiaohjelman mukaisesti. Tarkastuslautakunnan toimialojen palvelukokonaisuuksien, palvelujen ja yksiköiden päälliköille kohdentaman kyselyn perusteella hankintaohjeiden löydettävyyden ja henkilökunnan ajantasaisen hankintakoulutuksen saaminen kaipaavat kuitenkin parantamista.

Hankintaosaamisen kehittäminen on jatkuvasti käynnissä oleva prosessi, jonka taustalla on yhteiskunnan, lainsäädännön ja muun toimintaympäristön muutokset. Keskeisimpiä toimialan lähitulevaisuuden muutoksia ovat tätä kirjoitettaessa vielä vireillä olevat suunnitelmat ja lainsäädäntö koskien maakuntia ja valinnanvapautta.

Sosiaali- ja terveystoimialan hankintapalveluiden vastaus muutoksen ja tehostamisen haasteeseen on aktiivinen kehitystyö ja osallistuminen laajemman yhteistyön suunnitteluun. Toimialan hankintatoimintoja on jo kehitetty voimakkaasti viimeisen puolen vuoden aikana. Tehostamista, yhtenäistämistä ja hankintaosaamista edistäviä ajankohtaisia hankkeita ovat mm. toimittajaohjaus, uudet palvelusetelit, Uudenmaan hankintojen yhteistyöhanke, STM:n pilottihanke (valinnanvapaus, asiakasseteli), tiedolla johtaminen ja vaikuttavuuden mitattavuuden kehittäminen.

Yhtenäistämällä ja toimialatasoisella tarkastelulla voidaan saavuttaa etuja, kuten tehokkuutta. Tavoitteena on siirtyminen hankintojen valvomisesta kohti strategista ohjausta ja riskien hallintaa. Tämä tarkoittaa

hankintoihin liittyvää neuvontaa ja konsultatiivisten ratkaisujen tarjoamista.

Keskeisenä tavoitteena nähdään strateginen hankintojen hallinta, joka tuottaa vaikuttavia hankintaratkaisuja. Oleellinen osa kokonaisvaltaista toimittajahallintaa on hankintojen koko sopimuskauden elinkaaren hallinta. Kun aiemmin keskityttiin hankintasopimuksen syntymisen esityöhön, sopimusehtoihin ja kilpailutukseen, jatkossa tehostamista tavoitellaan esimerkiksi markkinatuntemuksen avulla.

Toimialan hankintaosaamista on vahvistettu myös uusien rekrytointien avulla. Hankintapalveluihin on perustettu valinnanvapautta kehittävä yksikkö ja siihen on palkattu ostopalveluista vastaava päällikkö ja asiantuntija. Myös muihin hankintapalveluiden yksiköihin on palkattu lisää asiantuntijoita kilpailutusten, toimittajaohjauksen, hankintatiedon ja taloudellisen sekä liiketoiminnallisen tiedon sekä raportoinnin tuottamiseen. Hankintaosaamista vahvistetaan entistä enemmän myös ulkopuolisen asiantuntijapalvelun ostoilla.

Ostotoiminnan kehittämiseen liittyy myös tiedon tuottaminen ostopalveluita käyttäville tahoille. Tätä toteutetaan koulutuksen ja ajantasaisen ohjeistuksen tuottamisella.

Hankintojen eettisten periaatteiden ohjaaminen ja valvonta

Arviointikertomuksessa tarkasteltiin hankintojen eettisiä periaatteita, niiden tuntemusta, toteutumista, ohjausta ja valvontaa. Arviointi kohdistui siihen, miten hankintoja valvotaan, miten varmistetaan sopimuskumppaneiden samanarvoinen kohtelu ja eettisten periaatteiden toteutuminen sopimuskumppaneiden toiminnassa, päätöksenteon läpinäkyvyys ja mitkä ovat menettelytavat väärinkäytösepäilyissä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että eettisten periaatteiden tuntemus ja toteutuminen on hankinnoissa keskimäärin hyvällä tasolla. Tarkastuslautakunnan toimialojen palvelukokonaisuuksien, palvelujen ja yksiköiden päälliköille kohdentaman kyselyn perusteella kehittämisen kohteena nähdään hankintakoulutus ja hankintoihin liittyvän ohjeistuksen löydettävyys.

Kyselyn perusteella sosiaali- ja terveystoimiala arvioi positiivisimmin hankintojen valvontaan liittyvät väittämät. Päätöksenteon läpinäkyvyys, julkisuus ja avoimuus todetaan arviointikertomuksessa myös tasoltaan hyväksi. Sosiaali- ja terveystoimialan hankintaosaamisen todetaan lisääntyneen sen johdosta, että hankinta-asiantuntijoita siirtyi hankintakeskuksesta toimialalle. Toimialan hankintaorganisaatioon on arviointiajankohdan jälkeen rekrytoitu uusia asiantuntijoita päivittäiseen työ-

hön ja muuttuvan toimintaympäristön vaatimukseen varautuviin kehitystehtäviin.

Arviointikertomuksen kohta 4.5: Asunnottomuuden vähentäminen

Tarkastuslautakunta toteaa, että sosiaali- ja terveystoimialan tulee yhdessä kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan kanssa laatia yhteinen suunnitelma asunnottomuuden vähentämiseksi ja kiinnittää huomiota erityisesti nuorten ja maahanmuuttajien asunnottomuuteen. Lisäksi tulee yhteistyössä suunnitella keinoja tilapäisesti tuttavien tai sukulaisten luona asuvien asunnottomien tavoittamiseksi ja palveluiden piiriin saattamiseksi.

Helsinki on ollut alusta alkaen mukana pitkäaikaisasunnottomien vähentämishjelmassa. Sosiaali- ja terveystoimiala laatii puuttuvan yhteisen suunnitelman yhdessä kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristötoimialan kanssa kiinnittäen yhdessä huomiota nuorten ja maahanmuuttajien asunnottomuuteen. Lisäksi yhdessä suunnitellaan keinoja tilapäisesti tuttavien tai sukulaisten luona asuvien asunnottomien tavoittamiseksi ja palvelujen piiriin auttamiseksi.

Arviointikertomuksen kohta 4.13: Sutjakka Stadi

Kaupunginkanslian ja sosiaali- ja terveystoimialan tulee järjestää Sutjakka stadi –toimenpideohjelman seuranta osana strategiaohjelman mukaista hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinoitua.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) johtamisen ja koordinoimisen kehittäminen on yksi kaupungin kärkihankkeista. Kaupunkistrategiassa todetaan, että Helsinki luo kaupunkiin terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen yhteistyörakenteet ja nostaa liikkumisen lisäämisen terveyden ja hyvinvoinnin edistämisenä pilottihankkeeksi. HYTE-koordinoimisen ja johtamisrakenteen valmistelua varten asetettiin valmisteluryhmä. Valmisteluryhmän ehdotusta on käsitelty kaupungin johtoryhmissä huhtikuun aikana, ja se etenee kaupunginhallitukseen toukuussa.

Esityksen mukaan uusi toimintatapa vahvistaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtamista ja koordinaatiota osana kaupungin johtamisjärjestelmää ja sen seuranta. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä toteutetaan osana perustyötä toimialoilla sekä monialaisissa verkostoissa. Sutjakka Stadi -verkosto tulee olemaan osa kaupungin HYTE-verkoston toimintaa.

Seurantaan HYTE-työtä kokoavaksi asiakirjaksi ehdotetaan valtuustokausittain valmisteltavaa Helsingin hyvinvointisuunnitelmaa. Asiakirja kokoaa muun muassa kaupungin HYTE-verkoston eri kokonaisuuksien,

kuten Sutjakka Stadi, keskeiset tavoitteet, toimenpiteet ja niiden seurannan. Lisäksi kaupungin strategiaseurannan yhtenä mittarina on lasten ylipaino.

Sosiaali- ja terveystoimialan tulee käynnistää aikuisille matalan kynnyksen painonhallintaryhmiä. Terveysasemien omahoito- sivustolla kerrotaan, että "TERVE ELÄMÄ"- ryhmät keskittyvät painonhallintaan, jos niin toivotaan, ja ryhmiä on mahdollista perustaa eri terveystasemille osallistujien tarpeiden mukaan. Tämä takaa matalan kynnyksen painonhallintaryhmien saatavuuden koko kaupungin alueella.

Keväällä 2018 kahdessa Terve Elämä ryhmässä pilotoitiin ravitsemusosuus. Ryhmäkoordinaattoreiden kokemuksen perusteella valtaosa ryhmäläisistä halusi pudottaa painoa, ja ryhmäläiset olivat osoittaneet runsaasti kiinnostusta ravitsemustietoutta kohtaan. Ryhmät olivat vuorovaikutteisia, osallistujat olivat aktiivisia toimijoita. Ravitsemuksen yhdistämistä matalan kynnyksen "Terve Elämä" -ryhmiin aiotaan kehittää ja siitä suunnitellaan tieteellistä tutkimusta.

Kasvatuksen ja koulutuksen, kulttuuri- ja vapaa-ajan ja sosiaali- ja terveystoimialan tulee käynnistää Liikkuva koulu -hankkeen tyyppistä ja painonhallintaa tukevaa ryhmätoimintaa toisen asteen oppilaitoksissa.

Sosiaali- ja terveystoimi ja liikuntapalvelut tekevät yhteistyötä matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksien lisäämiseksi toisen asteen oppilaitosten opiskelijoille. Opiskelijoilla on esimerkiksi ollut mahdollisuus osallistua Nyt-liikunnan laajan valikoiman käsittämään ryhmäliikuntaan. Nyt-liikunnan turvin opiskelija voi kokeilla maksutta erilaisia liikuntamuotoja miekkailusta seinäkiipeilyyn ja löytää itselleen mielekäs tapa liikkua.

Ammatillisissa oppilaitoksissa liikuntasaleja on avattu välituntien ja ruokatauon ajaksi. Lisäksi oppilaitokset ovat panostaneet mahdollisuuksiensa mukaan vaihtoehtoiseen tapaan viettää taukoja: pingispöytä, kori- ja lentopallokentät ulkona. Kokemuksen mukaan opiskelijat osallistuvat mieluummin yksilölliseen ohjaukseen ja neuvontaan opiskeluterveydenhuollossa. Verkossa tapahtuva painonhallinta- ja liikunnanlisäämissohjaus voisi soveltua perinteistä ryhmäohjausta paremmin nuorille.

Arviointikertomuksen kohta 4.14: Saattohoidon riittävyys ja laatu

Tarkastuslautakunta toteaa, että Helsingissä annettava vaativan erityistason ja erityistason saattohoito on hyvällä tasolla.

Arviointikertomus toteaa lisäksi, että Malmin, Laakson ja Haartmanin sairaaloissa, ympärivuorokautista hoivaa antavissa yksiköissä sekä kotihoitossa on tarvetta saattohoito-osaamisen parantamiselle.

Sairaala-, kuntoutus ja hoiva -palveluissa vahvistettiin kotisairaalan resursseja vuoden alusta siirtämällä osa yökotihoidon henkilökunnasta kotisairaalaan, yhteensä 16 sairaanhoitajan vakanssia.

Ympäri vuorokautinen hoiva saa kaikki lääkäripalvelut ja kotihoito osan lääkäripalveluistaan Helsingin sairaalan kotihoidon lääkäreiltä. Kotihoidon lääkärit ovat panostaneet ennakoivaan hoitosuunnitelmaan, joka tarkoittaa henkilön edun mukaista hoitoa elämän loppuvaiheessa. Ennakoiva hoitosuunnitelma koostuu hoitotahdosta, lääketieteellisestä arviosta, joka sisältää ohjeet akuuttitilanteiden varalta, omaisten kuulemisen ja henkilöstön informoinnin. Henkilön omaa hoitotahtoa kunnioitetaan aina, omaisia kuullaan varsinkin niissä tilanteissa, joissa henkilö itse ei enää kykene ilmaisemaan tahtoaan. Henkilöstön perehdytyksellä varmistetaan, että henkilöstö ymmärtää potilaan elämänkaaren vaiheen ja diagnoosit sekä osaa toimia akuuttitilanteissa, tarvittaessa henkilöstä tuetaan. Myös ennakoivan hoitosuunnitelman kirjaamiseen on kiinnitetty huomiota.

Kotihoidon lääkärit -yksikkö on kehittämässä ympärivuorokautisen ostetun hoivan toimintaa lääkäri-palvelujen suhteen, mm. ennakoivan hoitosuunnitelman viemistä myös ostopalvelujen hoitokäytäntöihin.

Psykososiaalista tukea annetaan tarvittaessa sekä potilaalle että hänen läheisilleen. Sairaala-, kuntoutus ja hoiva -palvelut ovat tunnistaneet, että saattohoitotilanteissa psykososiaalisen tuen tarve on suuri. Riittävää psykososiaalista tukea tullaan vahvistamaan.

Henkilökunnalle tarjotaan saattohoito-osaamisen täydennyskoulutusta.

Sosiaali- ja terveystoimiala tarjoaa laadukasta saattohoitoa ja siihen kuuluvaa palliatiivista hoitoa. Saattohoidossa potilaat kohdataan inhimillisesti ja yksilöllisesti ja myös heidän läheisensä kohdataan ammattitaidolla.

Esittelijän perustelut

Tarkastuslautakunta on pyytänyt sosiaali- ja terveyslautakunnan lausuntoa 22.5.2018 mennessä arviointikertomuksen kohdista 4.2, 4.5, 4.13. ja 4.14.

Esittelijä

sosiaali- ja terveystoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Maria Kahila, suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 43087
maria.kahila(a)hel.fi

Liitteet

Postiosoite
PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
sosiaalijaterveys@hel.fi

Käyntiosoite
Toinen linja 4 A
Helsinki 53
www.hel.fi/sote

Puhelin
+358 9 310 5015
Faksi
+358 9 310 42504

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI1880001200052430
Alv.nro
FI02012566

- 1 Arviointikertomus 2017
- 2 Tarkastuslautakunnan lausuntopyyntö, sosiaali- ja terveyslautakunta

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Tarkastuslautakunta 10.04.2018 § 32

HEL 2017-005026 T 00 03 00

Päätös

Tarkastuslautakunta päätti hyväksyä arviointikertomuksen vuodelta 2017 sekä hankkia siitä kaupunginhallitukselta ja muilta kaupungin toimielimiltä tarvittavat lausunnot 22.5.2018 mennessä toimitettaviksi kaupunginvaltuustolle yhdessä arviointikertomuksen kanssa.

03.04.2018 Ehdotuksen mukaan

14.11.2017 Ehdotuksen mukaan

19.06.2017 Ehdotuksen mukaan

Esittelijä

va. tarkastusjohtaja
Timo Terävä

Lisätiedot

Liisa Kähkönen, johtava tuloksellisuustarkastaja, puhelin: 310 36606
liisa.kahkonen(a)hel.fi

Tarkastuslautakunta 03.05.2017 § 48

HEL 2017-005026 T 00 03 00

Päätös

Tarkastuslautakunta päätti hyväksyä arviointisuunnitelman vuodelle 2017.

Esittelijä

tarkastusjohtaja
Pirjo Hakanpää

Lisätiedot

Timo Terävä, arviointipäällikkö, puhelin: 310 43126
timo.terava(a)hel.fi